

OBSAH

PŘEDMLUVA	11
-----------------	----

1 TEORETICKÉ ZÁKLADY OFTALMOLOGIE | Jarmila Heissigerová

1.1	Stručný historický úvod	13	1.4.6	Oko	27
1.2	Stručná embryologie oka	14	1.5	Morfologický základ neurooftalmologie	31
1.3	Vrozené vývojové vady oka	16	1.5.1	Anatomie zrakové dráhy	31
1.3.1	Dysgeneze předního segmentu	17	1.5.2	Reakce zornic	31
1.3.2	Vývojová onemocnění rohovky	18	1.6	Stručné základy optiky	32
1.3.3	Vývojová onemocnění uvey	18	1.6.1	Optika (fyzikální a geometrická)	32
1.3.4	Vývojové poruchy čočky	19	1.6.2	Refrakce světla	32
1.3.5	Vývojová onemocnění sklivce	20	1.6.3	Prismata	32
1.3.6	Vývojová onemocnění sítnice	20	1.6.4	Čočky	33
1.3.7	Vývojová onemocnění zrakového nervu	21	1.6.5	Aberace sférických čoček	35
1.4	Anatomie očního aparátu	21	1.6.6	Lidské oko jako optický systém	35
1.4.1	Orbita	21	1.7	Zpracování signálu v sítnici	36
1.4.2	Okohybné svaly	23	1.8	Základy imunologie oka	36
1.4.3	Cévní zásobení oka	25	1.8.1	Imunokompetentní buňky	36
1.4.4	Inervace oka	26	1.8.2	Oko a jeho imunitní reakce	37
1.4.5	Adnexa	26	1.8.3	Imunologická léčba využívaná v oftalmologii	37

2 VYŠETŘOVACÍ METODY A POSTUPY | Jarmila Heissigerová, Bohdan Kousal

2.1	Anamnéza	39	2.13	Vyšetření barvocitu	46
2.2	Vyšetření zrakové ostrosti	40	2.14	Vyšetření zorného pole	47
2.3	Vyšetření oka a jeho okolí	40	2.15	Ultrazvuk	48
2.4	Štěrbínová lampa	42	2.16	Optická koherenční tomografie	49
2.5	Přímá oftalmoskopie	43	2.17	Angiografie oka	49
2.6	Nepřímá oftalmoskopie	43	2.18	Autofluorescence fundu	51
2.7	Tonometrie oka	43	2.19	Elektrofyzilogická vyšetření	51
2.8	Vyšetření slz	44	2.20	Vyšetření okulomotorické rovnováhy	52
2.9	Pachymetrie rohovky	45	2.21	Hertelův exoftalmometr	52
2.10	Gonioskopie	45	2.22	Další specializované testy	52
2.11	Kontrastní citlivost	45	2.23	Celková vyšetření pro stanovení příčiny postižení oka	53
2.12	Amslerova mřížka	45			

3 REFRAKČNÍ VADY A JEJICH ŘEŠENÍ | Petr Novák, Petr Sklenka

3.1	Refrakční vady oka	56	3.1.6	Doporučená vyšetření	59
3.1.1	Krátkozrakost (myopie)	56	3.2	Korekce refrakčních vad	60
3.1.2	Dalekozrakost (hypermetropie, hyperopie)	57	3.2.1	Břýlová korekce	60
3.1.3	Astigmatismus	58	3.2.2	Korekce kontaktními čočkami	61
3.1.4	Presbyopie	59	3.2.3	Laserová korekce	61
3.1.5	Afakie a pseudofakie	59	3.2.4	Refrakční nitrooční zákroky	67

4 ONEMOCNĚNÍ OČNÍCH ADNEX | *Pavel Kuthan, Jarmila Heissigerová*

4.1	Nemoci očních víček	71	4.2.2	Změny obočí	89
4.1.1	Poruchy víček jako celku	71	4.3 Onemocnění slzných cest	89	
4.1.2	Infekční záněty víček	75	4.3.1	Záněty slzné žlázy (dacryoadenitis)	89
4.1.3	Neinfekční afekce víček	80	4.3.2	Nádory slzné žlázy	90
4.1.4	Nádory víček	81	4.3.3	Záněty slzného vaku (dacryocystitis)	91
4.2 Onemocnění řas a obočí	88	4.3.4	Neprůchodnost slzných cest	93	
4.2.1	Onemocnění řas	88			

5 NEMOCI SPOJIVKY | *Aneta Klímová, Lukáš Huňa*

5.1	Degenerativní onemocnění spojivky	95	5.2.2	Neinfekční záněty spojivek	101
5.1.1	Pinguekula	95	5.3 Syndrom suchého oka	107	
5.1.2	Spojivková cysta	95	5.4 Nádory spojivky	109	
5.1.3	Konjunktivochaláza	96	5.4.1	Melanocytární epidermální nádory spojivky	110
5.1.4	Pterygium	96	5.4.2	Nemelanocytární epidermální nádory spojivky	112
5.2 Záněty spojivek	97	5.4.3	Stromální nádory spojivky	113	
5.2.1	Infekční záněty spojivek	98	5.4.4	Metastatické postižení spojivky	113

6 NEMOCI ROHOVKY | *Pavlna Skalická, Petra Lišková, Lukáš Huňa*

6.1	Degenerativní onemocnění rohovky	114	6.5 Záněty rohovky (keratitidy)	126	
6.2	Rohovkové dystrofie	117	6.5.1	Keratitidy infekční	126
6.3 Metabolická onemocnění s ukládáním substancí v rohovkách	121	6.5.2	Neinfekční a jiné keratitidy/keratopatie	134	
6.4 Ektatické poruchy rohovky	122	6.6 Chirurgické techniky	141		
6.4.1	Keratokonus	123	6.6.1	Spojivkový lalok podle Gundersena	141
6.4.2	Pelucidní marginální degenerace	125	6.6.2	Transplantace amniové membrány	141
6.4.3	Keratoglobus	125	6.6.3	Keratoplastika	142
			6.6.4	Keratoprotéza	143

7 NEMOCI EPISKLÉRY A SKLÉRY | *Jarmila Heissigerová*

7.1	Episkleritidy	144	7.2.1	Neinfekční skleritidy	145
7.2	Skleritidy	145	7.2.2	Infekční skleritidy	148

8 NEMOCI ČOČKY | *Petr Sklenka*

8.1	Příčiny rozvoje katarakty	149	8.4 Nitrooční čočky – IOČ	156
8.2	Klinické projevy katarakty	151	8.5 Vybrané rizikové stavy	157
8.3 Léčba katarakty	154	8.6 Komplikace léčby katarakty a jejich řešení	157	
8.3.1	Předoperační péče	154	8.7 Změny pozice čočky v oku	158
8.3.2	Operační techniky	154	8.8 Vrozená katarakta a další vývojové vady čočky	158
8.3.3	Pooperační péče	156		

9 UVEITIDY | *Petra Svobůlková, Michaela Brichová*

9.1 Infekční uveitidy	159	9.1.8	Endoftalmitida	166	
9.1.1	Herpetické uveitidy	159	9.2 Neinfekční uveitidy	168	
9.1.2	Oční toxoplazmóza	162	9.2.1	Neinfekční uveitidy bez systémového onemocnění	168
9.1.3	Oční toxokaróza	163	9.2.2	Neinfekční uveitidy při systémovém onemocnění	175
9.1.4	Tuberkulóza	164	9.3 Uveální maskující syndromy	184	
9.1.5	Syfilis	165	9.3.1	Benigní uveální maskující syndromy	184
9.1.6	Borelióza – lymeská nemoc	165	9.3.2	Maligní uveální maskující syndromy	185
9.1.7	Oční projevy nemoci kočičího škrábnutí	166			

10 NEMOCI SÍTNICE | Bohdana Kalvodová, Zora Dubská, Bohdan Kousal, Marcela Michaličková, Jarmila Heissigerová

10.1 Cévní onemocnění sítnice	186	10.3.3	Epimakulární membrána	205
10.1.1 Venózní sítnicová okluze	186	10.4 Chirurgická metoda pars plana vitrektomie	206	
10.1.2 Arteriální sítnicová okluze	189	10.4.1 Indikace	206	
10.1.3 Diabetická retinopatie	190	10.4.2 Základní principy a cíle chirurgie	207	
10.1.4 Hypertenzní retinopatie	193	10.5 Hereditární onemocnění sítnice	208	
10.1.5 Makroaneurysma sítnicové cévy	194	10.5.1 Dystrofie sítnice	208	
10.1.6 Coatsova choroba (morbus Coats)	195	10.5.2 Dystrofie cévnatky	215	
10.1.7 Retinopatie nedonošených	195	10.6 Získaná onemocnění makuly	216	
10.2 Odchlípení sítnice	198	10.6.1 Centrální serózní chorioretinopatie	216	
10.2.1 Rhegmatogenní odchlípení sítnice	198	10.6.2 Věkem podmíněná makulární degenerace	219	
10.2.2 Trakční odchlípení sítnice	201	10.6.3 Degenerativní myopie	224	
10.2.3 Exsudativní odchlípení sítnice	202	10.6.4 Cystoidní makulární edém	226	
10.3 Choroby vitreomakulárního rozhraní	202	10.6.5 Angioidní pruhy	227	
10.3.1 Vitreomakulární rozhraní	202	10.6.6 Parafoveální (juxtafoveální) retinální teleangiektazie	229	
10.3.2 Primární (idiopatická) makulární díra	203			

11 GLAUKOM | Marek Fichtl, Eva Růžičková, Lucie Rezková

11.1 Primární glaukom s otevřeným úhlem	237	11.4.2	Primární juvenilní glaukom (juvenilní glaukom s otevřeným úhlem)	247
11.2 Primární uzavěr úhlu, glaukom s uzavřeným úhlem	238	11.4.3	Sekundární glaukomy v dětském věku	247
11.3 Sekundární glaukomy	241	11.5 Léčba glaukomu	248	
11.3.1 Sekundární glaukomy s otevřeným komorovým úhlem	241	11.5.1 Konzervativní léčba	248	
11.3.2 Sekundární glaukomy s uzavřeným komorovým úhlem	241	11.5.2 Léčba laserová	250	
11.4 Glaukomy dětského věku	246	11.5.3	Chirurgická léčba glaukomu	251
11.4.1 Primární kongenitální glaukom	246			

12 NITROOČNÍ NÁDORY | Johana Glezgová

12.1 Uveální melanocytické nádory	254	12.6.3	Hypertrofie pigmentového epitelu sítnice	268
12.1.1 Névus	254	12.7 Nitrooční lymfomy a leukemie	269	
12.1.2 Uveální melanom	255	12.7.1	Primární nitrooční lymfom	269
12.1.3 Melanocytom	259	12.7.2	Leukemie	269
12.2 Uveální nemelanocytární nádory	259	12.8 Fakomatózy	270	
12.2.1 Osteom	259	12.8.1	Neurofibromatóza	270
12.2.2 Neurofibrom	260	12.8.2	Tuberózní skleróza – Bournevillova choroba	270
12.2.3 Neurilemom (schwannom)	260	12.8.3	Von Hippelův-Lindauův syndrom – angiomatosis retinocerebellaris	271
12.2.4 Leiomyom	260	12.8.4	Sturgeův-Weberův syndrom – encefalofaciální kavernózní hemangiomatóza	271
12.2.5 Juvenilní xantogranulom	261	12.8.5	Wyburnův-Masonův syndrom	271
12.3 Nádory uveálního epitelu	261	12.8.6	Ataxia teleangiectatica	271
12.3.1 Meduloepiteliom (dyktiom)	261	12.8.7	Klippelův-Trenaunayův-Weberův syndrom	271
12.3.2 Adenom, adenokarcinom	261	12.9 Léčba nitroočních nádorů	271	
12.4 Vaskulární tumory	261	12.9.1	Periodické sledování	272
12.4.1 Ohraničený uveální hemangiom	261	12.9.2	Laserová fotokoagulace	272
12.4.2 Difuzní uveální hemangiom	262	12.9.3	Transpupilární termoterapie (TTT)	272
12.4.3 Kapilární hemangiom	262	12.9.4	Fotodynamická terapie (PTD)	272
12.4.4 Kavernózní hemangiom	262	12.9.5	Radioterapie	272
12.4.5 Racemózní hemangiom	263	12.9.6	Chirurgická léčba	273
12.4.6 Vazoproliferativní tumor	263	12.9.7	Kombinace metod	274
12.5 Uveální metastázy	264	12.9.8	Chemoterapie a biologická léčba	274
12.6 Tumory sítnice a optického nervu	266			
12.6.1 Retinoblastom	266			
12.6.2 Gliální tumory	268			

13 NEUROOFTALMOLOGIE | Pavel Diblík

13.1	Poruchy zorného pole	275	13.6.1	Karotidokavernózní píštěl	284
13.2	Poruchy zornicových reakcí	277	13.6.2	Pituitární apoplexie	286
13.3	Supra- a internukleární poruchy hybnosti	278	13.7	Myasthenia gravis	286
13.4	Nystagmus	279	13.8	Poruchy inervace n. trigeminus (n. V)	287
13.4.1	Nystagmus fyziologický a experimentální	279	13.9	Porucha n. facialis (n. VII)	288
13.4.2	Nystagmus okulogenní	279	13.10	Otok terče zrakového nervu	289
13.4.3	Nystagmus neurogenní (centrální)	280	13.10.1	Neuritida zrakového nervu	289
13.4.4	Nystagmus otogenní	280	13.10.2	Městnává papila	290
13.5	Obrna okohybných nervů	280	13.10.3	Ischemická neuropatie	290
13.5.1	Obrna nervus oculomotorius (n. III)	280	13.11	Atrofie optiku	292
13.5.2	Obrna nervus trochlearis (n. IV)	282	13.12	Funkční (neorganické) poruchy zrakových funkcí	294
13.5.3	Obrna nervus abducens (n. VI)	282	13.12.1	Simulace	294
13.6	Syndrom kavernózního splavu	284	13.12.2	Psychosomatické postižení zraku (hysterie, konverzní porucha) ..	295

14 NEMOCI OČNICE | Pavel Diblík

14.1	Neinfekční záněty očnice	297	14.3	Nádory očnice	302
14.1.1	Zánětlivý pseudotumor očnice	297	14.3.1	Primární nádory očnice	302
14.1.2	Endokrinní orbitopatie očnice	298	14.3.2	Sekundární nádory očnice	304
14.2	Infekční záněty očnice	301	14.3.3	Metastatické nádory očnice	305
14.2.1	Preseptální orbitocelulitida	301	14.4	Ne nádorové expanze v očnici	306
14.2.2	Retroseptální orbitocelulitida	301			

15 DĚTSKÁ OFTALMOLOGIE A STRABISMUS | Marcela Michaličková

15.1	Úvod	308	15.3	Strabismus (šilhání)	315
15.1.1	Fyziologie binokulárního vidění	308	15.3.1	Klasifikace strabismu	315
15.1.2	Patologie binokulárního vidění	309	15.3.2	Etiologie komitantního strabismu	316
15.1.3	Motilita očí	310	15.3.3	Diagnostické vyšetřovací metody	316
15.1.4	Fyziologický zrakový vývoj	311	15.3.4	Léčba komitantního strabismu	326
15.1.5	Vývoj refrakce	311	15.3.5	Pseudostrabismus	328
15.1.6	Korekce refrakčních vad u dětí	311	15.3.6	Heteroforie	328
15.2	Amblyopie	312	15.4	Klinické jednotky komitantního strabismu	329
15.2.1	Klasifikace amblyopie dle vyvolávající příčiny	313	15.4.1	Ezotropie	329
15.2.2	Diagnóza amblyopie	314	15.4.2	Exotropie	333
15.2.3	Léčba amblyopie	314	15.4.3	Vertikální strabismus	335
			15.4.4	Smišené a speciální formy	335

16 TRAUMATOLOGIE OKA | Bohdana Kalvodová, Pavel Diblík, Jarmila Heissigerová

16.1	Mechanická poškození oka	337	16.4	Poškození teplem	342
16.1.1	BETT klasifikace	337	16.5	Úrazy očnice a očních adnex	342
16.1.2	Kontuze	340	16.5.1	Úrazy víček a periokulární krajiny	344
16.2	Poškození zářením	341	16.5.2	Úrazy „měkké očnice“	345
16.3	Poleptání	342	16.5.3	Úrazy kostěné očnice	346

SUMMARY / ANOTACE .....

PŘEHLED POUŽITÝCH ZKRATEK .....

SEZNAM OBRÁZKŮ .....

MEDAILONEK HLAVNÍ AUTORKY .....

REJSTŘÍK .....